

Column

Wat gaat 2014 ons brengen?

De energiewereld is onvoorspelbaarder dan ooit. Vorig jaar konden we alleen hopen dat er ook in Nederland een Energieakkoord zou komen, nu is het er. Dat gasland Nederland niet eens wil zoeken naar nieuwe vormen van gasproductie is even verbazend. Wereldwijd blijft de toename van broeikasgasemissies onzeker: deze vertraagt fors, maar is dat vooral een structuur- of cyclisch effect? Voor 2014 denk ik dat we op drie zaken moeten letten: in Nederland de uitwerking van het Energieakkoord, in Europa de toename van variabiliteit in de elektriciteitsmarkt en de Europese Raad van maart.

We hebben een Energieakkoord met 100 acties, een borgingscommissie onder leiding van Ed Nijpels en het gonst en bruist van uitvoeringsactiviteiten en nieuwe analyses. De eerste nieuwe wetgeving is in de maak, gezamenlijk wordt gezocht naar een antwoord op de kritiek van de ACM, regionaal presenteert men met trots de eigen uitwerking. In juni is de borgingscommissie voornemens voortgang van activiteiten te melden, een aantal kennisinstellingen is gevraagd voor september een Nationale Energieverkenning voor te bereiden waarin nieuwe prognoses worden gepresenteerd. Als deze dynamiek behouden blijft, kan het akkoord op eerste successen wijzen en creëert het zijn eigen rugwind. Maar onverwachte tegenvallers liggen altijd op de loer.

Het lastigst is hier de voortgang van wind op zee. Wellicht is de snelheid van aanbestedingen daarbij nog oplosbaar, maar wordt de beoogde kostendaling gerealiseerd? Los van de socialisering van de netkosten moeten de kosten in de periode 2010-2020 25% omlaag, bij een technologie die tot nu toe eerder kostenstijgingen liet zien. Door een meer industriële aanpak en slimmere financiering is dat denkbaar, maar niet vanzelfsprekend haalbaar. En we willen heel veel wind op zee bouwen: in 2023 moet er in Nederland evenveel staan als nu in de hele wereld. Elders staat er uiteraard ook een toename op stapel en in het SER-akkoord is voorzien dat de nieuwe tenders niet doorgaan als de kosten onvoldoende dalen. De een zal dit alles ambitieus noemen, de ander een gok. Verder moet het besparingstem-

po van huishoudens tussen 2014 en 2020 omhoog van gemiddeld 1,5 naar 2% per jaar – dat is veel.

De toename van moeilijk stuurbaar aanbod van door wind en zon opgewekte elektriciteit is in Duitsland zo groot dat systeembeheerders (TSO's) zich voor nieuwe taken zien gesteld. En we staan nog maar aan het begin. Tot 2020 verdubbelt het aandeel zon en wind in de Europese Unie, in een klimaatscenario verdubbelt het tot 2035 nogmaals en bedraagt dan eenderde van de elektriciteitsproductie en meer dan 40% van de capaciteit. In Duitsland is dat aandeel aanzienlijk hoger en energetisch zijn we een provincie van dat land. Hoe gaan we daarmee om? Wat betekent dit voor de operationele zekerheid van het systeem en voor de investeringszekerheid? De energieke burger gaat hier een rol in spelen, maar dat is niet genoeg.

Kunnen de grote energiebedrijven zich op tijd heruitvinden? Wie gaat dat allemaal financieren?

Dit is een fantastische, uitdagende taak voor alle betrokkenen. Laat jonge, capabele mensen naar de energiesector in de brede zin van het woord gaan en scholen en universiteiten hen opleiden! Maar het vraagt ook om een grondige aanpassing van de elektriciteitsmarkt. De Europese oceanstomer is daartoe niet tijdig in staat. Hopelijk vervalt niet elk land in zijn eigen oplossing, maar gebeurt dat in regionale samenwerkingsverbanden die samen genoeg leerervaring bieden om behulpzaam te zijn bij een Europese aanpak.

In januari komt de Europese Commissie met het Witboek voor een klimaat en energiekader 2030. In maart volgt dan de Europese Raad die richtinggevende uitspraken moet doen. Zal die er in slagen

een passend langetermijndoel te formuleren, gericht op de nodige reductie van broeikasgassen en rechtdoend aan zorgen over concurrentiekracht? Lukt het het innovatievermogen daar een plaats in te geven? Of ontstaat een patstelling tussen Oost en West in Europa, aangewakkerd door die delen van het bedrijfsleven die elke langetermijnoriëntatie van de overheid per definitie bedreigend lijken te vinden? En past bij dit doel ook een begin van een Europees beleidspakket, zodat het niet alleen over woorden en doelen gaat, maar ook over maatregelen? Het lijkt me mogelijk, maar gezinszins zeker. Na de Europese verkiezingen kan een nieuwe Commissie met de uitkomst aan de slag. Al met al volop kansen op zinvolle uitkomsten in 2014, maar evenzeer kunnen we in het moeras geraken. Laten de kansen ons inspireren om er daadwerkelijk iets van te maken. ■

Pieter Boot is verbonden aan het Planbureau voor de Leefomgeving.